

Záznamy o počasí v letech 1924–1938 ve Slavkově u Lipníka, na Svatém Kopečku u Olomouce a ve Staré Vodě u Libavé

Jana Krejčová

S počasím a politiky nejsou lidé nikdy spokojeni.

Zápisy z kroniky Římskokatolické farnosti Slavkov u Lipníka jsou srovnávány se záznamy pocházejícími ze svatokopecké obecní pamětní knihy, proloženými údaji z tamější farní kroniky a s údaji, které zapisovali starovodští kněží.

Slavkov u Lipníka je od Sv. Kopečka vzdálen vzdušnou čarou 16 km, po silnici je cesta přibližně dvojnásobně dlouhá. Obec byla do konce roku 2015 součástí vojenského újezdu Libavá, k 1. lednu 2016 se stala místní částí Kozlova, který se rovněž osamostatnil. Do slavkovské farnosti patřil i Ranošov (Prusinowitz), který se ovšem po vyjmutí z vojenského újezdu Libavá nemohl jako obec obnovit, protože ze vsi zůstalo jen jedno stavení.

Slavkov se rozkládá na náhorní plošině za Slavkovským vrchem (636 m n. m., Oderské vrchy, dříve Milchhübel, Mléčný vrch), zvedajícím se z Moravské brány, Sv. Kopeček na prvním výběžku Nížkého Jeseníku a Stará Voda východně od Červené hory. Slavkov leží na 49° 35' severní šířky a 17° 33' východní délky, Sv. Kopeček na 49° 37' s. š. a 17° 20' v. d. a Stará Voda 49° 44' s. š. a 17° 34' v. d. Přitom Slavkov v nadmořské výšce 583 metrů, Sv. Kopeček o dvě stě metrů níže ve výši 383 m n. m. a Stará Voda 517 metrů nad mořem.¹⁾ Stará Voda je od Svatého Kopečka vzdálena vzdušnou čarou 20 km a od Slavkova 17 km.

Svatokopeckou obecní kroniku vedl tamní řídící učitel a zvolený kronikář Antonín Příbyl. Zápisy začínají v roce 1924, kdy domovních čísel bylo 121. Zprávy o počasí tehdy kronikář pominul. V roce 1927 A. Příbyla vystřídal zatím správcem školy Jan Látal. Od počátku roku 1929 kroniku vedl řídící učitel Stanislav Spáčil, a to až do konce námi sledovaného období.²⁾

Hlavní pisatel Pamětní knihy, slavkovský farář P. Vincenc Vaněk, spravoval farnost od 2. května 1923 do 1. dubna 1935. Narodil se 16. července 1875 v Budišovicích na Opavsku v učitelské rodině. Po smrti otce nechala chudá matka své tři syny vystudovat, jeden se stal právníkem, druhý knězem a třetí učitelem. P. V. Vaněk byl na kněze vysvěcen 5. července 1900, prvním jeho místem byly Brantice na Krnovsku, poté působil na různých farách v okolí Uherského Brodu a v Lubníku na Ústeckoorlicku. V roce 1911 byl vyznamenán Záslužným křížem sv. Cyrila a Metoděje. Do Slavkova přišel ze Stříbrnic na Slovácku. Po smrti P. Františka Orlity zastupoval v sousední farnosti Loučce. Náročný byl pro něho rok 1932, kdy vyučoval náboženství

nejen ve své farnosti, ale i v Bohuslávkách a ve Velkém Újezdu, jindy zase zastupoval v Dolním Újezdu. Po dvanácti letech působení ve Slavkově kvůli nedorozumění s farníky z Ranošova odešel již jako penzista do Prusinovic u Holešova. Kolem roku 1947 ještě vedl duchovní správu v Moravském Kočově u Bruntálu. Zemřel 6. června 1957.³⁾

Při faře ve Slavkově spravoval hospodářství, duchovní službou a k tomu i tělesnou prací byl pevně svázán se životem venkovských obyvatel. Byl příkladným hospodářem, např. na jeho žádost byly v roce 1925 vysázeny akáty (medové stromy). Způsob, jakým formuluje v Pamětní knize svá pozorování, dosvědčuje jeho vztah k lidem i přírodě. Jeho láskou byly, jak je z jeho zápisů patrné, včely. O nich se v obecní kronice Sv. Kopečka zapisovatel nezmiňoval, tudíž nelze údaje porovnat, ale pro svou vypovídací hodnotu jsou zde ponechány.⁴⁾ Následovníci P. V. Vaňka ve Slavkově se chovu včel nevěnovali.

P. V. Vaňka nakrátko nahradil P. Josef Rozsypal, farář z Podhoří, který do Slavkova jen dojížděl.⁵⁾ Dne 1. srpna 1935 nastoupil do Slavkova P. Karel Šamárek, po půl roce se z osobních důvodů nechal přeložit, zápis týkající se počasí v kronice nezanechal.⁶⁾ Další duchovní správci se střídali po půl roce, tj. P. Ladislav Loštický, farář v Loučce, P. Karel Stanovský a P. Josef Schöberle.⁷⁾ Ti se rovněž zápisy o počasí nezabývali, až P. Stanislav Svoboda, tehdy administrátor v Loučce, který ve Slavkově zastupoval jako exkurendo administrátor v době od října 1936 do 30. května 1937.⁸⁾ Poté jen měsíc zůstal na slavkovské faře, odkud zase docházel do Loučky.⁹⁾

Poslední z řady slavkovských duchovních správců, kteří svou pozornost věnovali počasí a jeho vlivu na úrodu, byl P. Alois Otzipka.¹⁰⁾ Administrátorem slavkovské kuracie ve Slavkově se stal 15. července 1937, zůstal do října 1938. Poté končily kronikářovy zápisy na Sv. Kopečku a v souvislosti s nimi ukončíme i sledování zápisů ve Slavkově a Staré Vodě.

Svatokopecký kronikář patrně předkládal svůj koncept letopisné komisi a historii uplynulého roku zapisoval až začátkem dalšího roku. Obecní kronika bývala „vyložena k veřejnému nahlédnutí“. Naopak, jak vyplývá ze zápisů slavkovských kněží, ti znamenávali svá pozorování častěji. Ke zprávám o počasí přidávali všichni kronikáři rovněž informace o úrodě. V jejich zápisech vnímáme nejen starost o živobytí, ale i lásku k půdě a zvířectvu. Jazyk,

jakým se vyjadřují, je bohatý a přesný, navíc vystihující i náladu, která z popisované situace vyplývá. Vzhledem ke změnám v hospodaření zanikly i některé výrazy, které pisatelé používali.

Starovodským pisatelem kroniky byl zprvu některý z kněží řádu benediktinů z pražských Emauz, kteří toto poutní místo spravovali od 4. října 1922 do 14. září 1930.¹¹⁾ Patrně to byl převor P. Hugo Merz OSB.¹²⁾ Po odchodu benediktinů správu farnosti převzali obláti Neposkvrněné Panny Marie, kněží této kongregace zůstali ve Staré Vodě až do vysídlení 13. září 1946. Kroniku pak od 13. září 1930 do 28. července 1941 vedl P. Theodor Riekenbrauck OMI.¹³⁾

Farníci ze Slavkova, Kozlova a Ranošova chodívali na poutě do Staré Vody ke sv. Anně Matce Starovodské a na Svatý Hostýn. Vzhledem ke krátké vzdálenosti ovšem není vyloučeno, že jejich sílem býval i Svatý Kopeček, ač ve farní kronice není o tom zpráv. Obě sledovaná poutní místa také spojovala tradice vzájemných procesí, Svatokopečtí chodívali do Staré Vody a obyvatelé Staré Vody zase na Svatý Kopeček. Navíc ve Staré Vodě měli postaveny své krámky svatokopečtí kramáři (curibundi).

Slavkov a Stará Voda byly obce německé, Svatý Kopeček převážně český. Přesto slavkovská kronika je psána v českém jazyce, protože ve sledovaném období farnost spravovali čeští kněží, starovodská farní kronika je psána německy a svatokopecká česky.

Zápisy v kronikách

1924

Sv. Kopeček

Kronikář zapisoval zprávy z minulosti, počasím se nezabýval.

Zima

Slavkov

„Zima byla velice tuhá, a sněhu mnoho, který neroztál až v polovici dubna. Takže ozimy vymrzly sněhovou plísní.“

Jaro

Slavkov

„Jaro bylo příhodné pro jarní setbu, jež se ve směs konala v květnu.“

Stará Voda

„Měsíc květen byl poměrně chladný, často přšelo, a tak setba velmi rychle rostla. V květnu bylo dvakrát hrozná krupobití, které způsobilo velké škody.“

Léto

Slavkov

„Léto deštivé, takže bylo mnoho píce, ale žně byly slabé. Ozimy byly vymrzlé, prořídle, aneb se musely úplně zorati, selo se proto více jarky

rži, ale ta byla klasem velmi špatná.¹⁴⁾ Já jsem vymlátit ze dvou kop jarky pouze asi 70 kg velmi špatného zrna. Oves trpěl velice snětí, takže byl též slabý výnos a kromě toho ustavičné deště v čas žní.“

1925

Zima

Slavkov

„Jestli bylo vloni mnoho sněhu, tak letos ho bylo velice málo a zima mírná, takže včely snášely již v únoru jako na jaře.“

Jaro

Slavkov

„Pisatel přimlouval se u obce, by obec zasadila akátů po dědině. Pan starosta Petr Mann i náměstek jeho pan Josef Knopp byli pro to, tož v obecním výboru to schválili a povolili jakýsi obnos k tomu. Pisatel a původce tohoto návrhu měl obstarat akáty. Tož zašel jsem na popeleční středu do Bohuslávky k revírníkovi do obory a objednal 250 stromků, jež dostala naše obec zdarma, pouze za vykopání něco platila. Stromky se nasadily po dědině, než bohužel mnoho jich zaschlo hlavně proto, že děti i dobytek a zvláště kozy jimi klátily, takže mnoho akátů zajde. Též na Neplachově zasadil jsem u farského pole několik akátů, ale jakýsi škůdce je oklátit a některé i sekerou podeřal, takže se ujaly asi čtyři stromky.“

Léto

Slavkov

„Léto bylo celkem vlhké a chladné, takže trávy bylo dosti pro dobytek, za to včely to odnesly. Pro stálé deště a chlady nemohly do polí, proto se jen množily a rojily a to nejen staré, nýbrž i skoré dva roje daly ještě po dvou panenských rojích, ale medu nikde. Na podzim jsem vzal trojím včelám asi 10 kg medu a dal 13 úlům 120 kg cukru. Do jara 1926 zhynul z nich jeden, pozdní to roj, který měl málo díla a proto nemohl si dosti nabrat cukru. Žně byly dosti slušné počasím, slámou i zrnem.“

Stará Voda

Na svátek sv. Anny bylo velmi špatné počasí, přšelo.

Podzim

Slavkov

„Podzim byl dosti příhodný, takže se včas zasel i sklídilo. Zemáky se dobře urodily, jenomže mnoho hnily.¹⁵⁾ 10. října byl mráz – 2 °C, 14. října první sníh.“

Sv. Kopeček

„12. a 13. listopadu 1925 zuřila zde a v okolí vichřice tak silná, že není podobné pamětníka. Les mezi silnicí lošovskou a radíkovskou byl úplně vyvrácen, staré stromy zpřelámány, že pohled na spoustu tu

byl strašný. Dělnice Dreisaitlová odvážila se do lesa, zasažena padající větví zaplatila odvalu životem.“

Zima

Slavkov

„Zima začala v listopadu, sněhu ne mnoho, ale silné mrazy. 12. listopadu zuřila veliká vichřice, která vyvrátila mnoho jív a mnoho stromů v lese.“

1926

Sv. Kopeček

Kronikář se počasím nezabýval.

Zima

Slavkov

„Zima byla tuhá s občasnými silnými mrazy až – 20 °R, sněhu nepřilíš mnoho. Ozimy přezimovaly celkem dobře. Zemáky ve sklepě mnoho hnily a též zhnily všechny hlízy jiřinek, jež si farář koupil před mnoha léty u Emila Dokoupila ve Velkých Opatovicích. Začátkem dubna se začalo se setím a ježto celý duben byl pěkný a suchý, setba pokračovala rychle a téměř vše se zasel a zasadilo v dubnu až na velké sedláky, kteří ještě dosazovali začátkem května. Květen celkem chladnější, v druhé polovici též častěji prší a je chladno.“

Stará Voda

„Rok začal krutou zimou, ta ale netrvala dlouho. Pak byla zima celkem mírná a sněhu bylo málo.“

Jaro

Stará Voda

„Na Boží Tělo se obřady vč. procesí konaly jen v kostele, protože nepřetržitě pršelo, déšť omezoval i poutníky.“

Léto

Slavkov

„Léto bylo velice mokré. Pršelo téměř ustavičně až do polou srpna. Seno u nás se dosti dobře sklídilo, jinak bylo dole v kraji, kde ho většinou zkažené sváželi domů. Rovněž žně dole v kraji padly do deštivého počasí, kdežto u nás jsme sklídili velice dobře. Moc nám neporostlo.“

Včely velice trpěly zimou a hladem celé léto, takže roje hynuly hladem. Od dvanácti včelstev jsem dostal asi 20 kg světlého medu.

Od srpna až do konce listopadu bylo velice krásné počasí, takže se plody dobře a za sucha sklídily. Jen zemáků bylo velice málo, asi jedna třetina očekávané úrody.“

Podzim

Slavkov

„Podzimního počasí dobře využítokovaly včely na vřesu, takže jsem koncem září vymetal ještě asi 50 kg tmavého medu vřesového. Skrmil jsem však

pro devatenácterá včelstva zazimovaná přes 200 kg cukru.“

1927

Sv. Kopeček

Jaké bylo počasí a následkem toho i úroda, pisatel kroniky nezaznamenal.

Zima

Slavkov

„Zima byla dosti tuhá a sněhu dosti, který dlouho ležel. Tím trpělo velice obilí zvláště rež, takže většina byla ve Slavkově zničena sněhovou plísní. Mnozí sedláci museli zjara téměř všechnu rež zaorati, a co ostala, je řídká. Též já jsem musel zaorati všechnu rež (tři a půl měřice) a oseti novým semenem.“

Jaro

Slavkov

„Jaro bylo celkem vlhké, často pršelo. Začalo se s jarními pracemi již v březnu, ale téměř celý duben se nemohlo na pole až v poslední týden. Teď v květnu bychom si již přáli deště, ale není ho. Je než sucho. Ledoví muži byli letos přesní, bývalo ráno až 4 °R zimy, sněžilo a bylo chladno.“

Stará Voda

„V dubnu převažovalo nádherné teplé jarní počasí, v květnu nastalo citelné ochlazení, které trvalo až do konce měsíce. V důsledku toho obilí pomalu rostlo.“

Léto

Slavkov

„Léto bylo dosti příhodné jak pro polní úrodu tak i pro včely. 12. června jsem dostal první roj. Celkem jsem usadil třináct rojů, takže jsem měl do zimy třicately včelstva. Šest rojů jsem prodal. Medu jsme měl tohoto roku asi 150 kg, jež jsem prodával po 25,- Kč. Med po prvé jsem vytáčel 15. června. Poslední v září a za to dal jsem včelstvům 200 kg krystalového cukru.“

Ječmene jsem namlátil 38 mírek asi po (údaj chybí) kg a tři mírky posadku.“¹⁶⁾

Stará Voda

„Červen byl většinou deštivý a chladný.“

Podzim, zima

Slavkov

„Zemáků bylo velice mnoho, jednou se pěkně urodily a potom měl jsem zasazeno kromě obyčejné míry ještě též do vyorané rži, takže jsem měl zemáků téměř plný sklep. Cena byla z počátku 40,- Kč, potom 35,-, 30,- i 20,- Kč za metr.“

Trnek jsem prodal natrhaných 1. a 4. října obchodníkovi Plesovi z Lipníka celkem 197 kg za 394,- Kč.

Podzim byl dosti pohodlný. 10. listopadu padal první sníh, který potom již zůstával a trval až do konce března příštího roku, takže opět rži poškodila sněhová plíseň a musel jsem zjara 1928 dvě spodní měřice oset ječmenem.¹⁷⁾ Toliko jedna měřice nahoře trochu lépe obstála.“

1928

Sv. Kopeček

„Následkem velkého sucha a velkých veder dostavil se nedostatek vody v okolních osadách. U nás v horní části obce vyschly studny, kdežto dolejší část obce byla nouze o vodu ušetřena.“

Zima

Slavkov

„Zima byla dosti tuhá a sněhu na horách u nás hojně, který zde ležel již od listopadu a zmizel teprve koncem března.“

Stará Voda

„Po Novém roce nastala neobvykle krutá zima, která trvala až do poloviny dubna. Ohromné masy sněhu byly naváty a překážely v pohybu.“

Jaro

Slavkov

„Sám březen byl též velice studený se silnými mrazy, jež několikrát dostoupily až 12 až 14 °Celsia. 10. března napadlo nového sněhu. Největší mrazy byly od 10. do 19. března. Včelstva jsem mohl podmésti teprve 27. března. Jedno včelstvo mělo po celou zimu až do jara hojně trubců a také zjara zahynulo. Zůstalo mně celkem šestadvacet včelstev.

Poslední dny v březnu byly pěkné, též začátek dubna, proto začalo se již v roli trochu pracovat.¹⁸⁾ Já jsem začal s polními pracemi 11. dubna a skončil jsem 3. května. Počasí bylo dosti příhodné ač chladné. Uprostřed dubna bylo několik dní studených se sněhovými vánicemi. Konce dubna bylo již sucho a chladno. Pro sucho a chladno ozimy se zhoršovaly a jařiny neprosplávaly ani v květnu. V druhé polovici května začalo sice častěji pršet, ale při chladnu ustavičném málo to rostlo. S takovou bude trávy velice málo.

Ozimé rži opět špatně přezimovaly a sedláci museli mnoho zaorávat. Též já jsem musel dvě měřice rži na nejposlednějším kuse oset znovu ječmenem a kvačkou.¹⁹⁾ Vrchní měřice rži je sice též bídná a řídká, ale tu jsem nechal.“

Léto

Slavkov

„Léto bylo horké a suché. Na sv. Cyrila a Metoda přšlo naposled a pak až 28. a 30. srpna, takže trávy na loukách a jeteliny zaschly.²⁰⁾ Sena bylo sotva třetina, co jindy. Otavy trochu sem tam na mokřinách.²¹⁾ Vzdor tomu obilí bylo dosti pěkné a

hlavně čisté, bez trávy. Byla častá horka; tak v polovic července až 17. července o čtyřech hodinách ráno bylo již 15 °R.“

Stará Voda

„Léto bylo velmi suché, celý červenec nepršelo, všechny nádrže na vodu vyschly, takže jí byl citlivý nedostatek. Přesto bylo hezké počasí.“

Podzim

Slavkov

„V polovic září (16. a 17. září) bylo v poledne ve stínu 29 °C. První mráz byl 25. září ráno (minus 1 °C). Zemáků bylo dosti. Pro nedostatek píce padl dobytek hovězí velice v ceně, lidé šmahem vyprodávali jej z nedostatku píce, protože byl zubožený, tož velice lacino.

Rok 1928 byl velice dobrý pro včelařství medné. Od svojich 26 včelstev jsem v červenci vymetal čtyřikrát. Od 10. července, když jsem poprvé vymetal, až do konce září, medomet si téměř ani neodpočal. Vymetal jsem od svých 26 včelstev jedenáct metrů medu.“ ... „Včely od 24. do 28. října nosily žlutohnědý pel z ohnice, pak bělošedý.²²⁾ Podzim byl výhodný pro polní práce a teplý. Ještě 1. listopadu v poledne teplo ve stínu 18 °C.“

Sv. Kopeček

Výjimečně se zápis o počasí objevil i ve svatokopecké farní kronice, jejíhož pisatele neznáme: „Podzim byl velmi mírný.“

Zima

Sv. Kopeček

„Zima do Vánoc byla velmi mírná, velmi mlhavá, na plískanice bohatá, proto nezdravá. Úroda polní tohoto roku byla dobrá, živelních pohrom nebylo. Úroda ovoce byla průměrná.“

Stará Voda

„Rok uzavřely vichřice a nadílka sněhu.“

1929

Zima

Slavkov

„Zima byla velice tuhá a sněhu velmi mnoho. Není pamětníka tak kruté zimy. Nejstudenější byl únor. Mrazy byly v únoru: 10. 2. – 33 °C, 11. 2. – 32 °C, 12. 2. – 30 °C, 13. 2. – 28 °C, 14. 2. – 20 °C, 15. 2. – 17 °C, 16. 2. – 10 °C, 17. 2. – 6 °C, 18. 2. – 14 °C, 19. 2. – 6 °C, 20. 2. – 13 °C, 21. 2. – 20 °C, 22. 2. – 19 °C, 23. 2. – 15 °C, 24. 2. – 9 °C, 25. 2. – 6 °C, 26. 2. – 5 °C, 27. 2. – 12 °C, 28. 2. – 19 °C. V březnu: 1. a 2. 3. – 19 °C, 3. 3. – 20 °C, 6. 3. – 14 °C, 17. 3. – 12 °C, 4. a 5. 3. – 11 °C, 8. a 18. 3. – 10 °C, 10. a 11. 3. – 9 °C, 19. 3. – 7 °C, 12. a 16. 3. – 6 °C, 7. 3. – 5 °C, 13., 14., 15. a 25. 3. – 3 °C, 26., 28., 29. a 31. 3. – 2 °C, 9. 3. – 1 °C, 21., 22. a 23. 0 °C,

27. a 30. 3 + 2 °C. Prvního dubna v pondělí velikonoční napadl nový sníh. V dubnu bylo 19 dní s teplotou pod nulou, největší mráz – 13 °C bylo 5. dubna. Největší teplota ranní 30. dubna + 7 °C. Teploty byly vesměs měřeny před východem slunce. Sněhu bylo ohromné množství. Stodoly Ripprova, Knoppa Josefa, Knoppa Štěpána byly odzadu zaváty závějem do půl střechy. V zahradě Josefa Šmída č. 27 byla hráze závěje přes deset metrů vysoká, takže vysoké stromy vystrkovaly ze závějí jen konce vršků. Rovněž v polích byly ohromné závěje. V dubnu musel jsem jezdit na svá pole na Neplachově cestou kolem Matouše Mücka, kolem Mléčného vrchu (Milchhübel), na Rybník (Beim Teich) a na Neplachov.²⁹⁾ Konečně 30. dubna jsem vzal své lidi a prohazovali jsme závěj na cestě k Neplachovu pod Matoušem Mückem po dvě hodiny přes jeden metr vysokou a asi ještě třicet metrů dlouhou. Sníh ten u cesty zmizel teprve 9. května, v lesíčku Chrástce vedle Mückovy role však je dosud, tj. dne 24. května.²⁴⁾

Rži přezimovaly dobře jen na vrškách, kde vítr rozháněl sníh. Kde zůstal sníh ležeti, tam se chytla plíseň sněhová a zničila rež. Já jsem letos opět všechnu rež musel zaorat a obset znovu jařinou.“

Níže dodává: „Zajímavé je, že v Lipníku a vůbec dole byla větší zima v zimě než zde na horách. V Lipníku měli největší mráz 34 °C, na nádraží 38 °C a u Bečvy prý 40 °C.“

Sv. Kopeček

Obecní kronikář zapsal: „Nový rok ohlásil se citelnější zimou, která postupovala s malými obměnami do první polovice února. V druhé polovici února dostoupila zima takového vrcholu, že není pamětníka tak veliké a citelné zimy. Teploměr ukazoval až – 35 °R zimy. Rovněž i sněhu napadlo velmi mnoho. Lidé žili jako ve sněžných hradech, neb okna v domech po celých 14 dnů ani nerozmrzla. Školy pro třesnutou zimu z vyšších zákazů úřadů školních musely býti po 14 dnů uzavřeny; panoval všude citelný nedostatek vody a topiva, poněvadž dráhy pro ohromné závěje nemohly zdolatí dodávky uhlí. Za této zimy ptactvo i zvíř velmi trpěla a byla místy zdecimována. Takové nevlídné počasí trvalo do druhé polovice března a jaro byť opožděné, přece se svými krásami se dostavilo. I ovocného stromoví mnoho zničeno zimou, jejichž soupis ministerstvem zemědělství v měsíci červnu nařízen.“

Informace z farní kroniky: „17. prosince napadl první sníh a hned mrzlo.“

Stará Voda

„Nový rok začal neobvyklým ochlazením a sněžením, jaké jsme neviděli celá desetiletí. Cesta do Města Libavé byla dočasně neprůchodná, byli jsme zcela odříznuti, ani pošta nechodila. Obtížná byla i cesta do Vojnovic na bohoslužby.²⁵⁾ Často se stalo, že se cestou i sáně s lidmi převrátily. V únoru

jsme naměřili až 30 stupňů, mimochodem bylo tolik sněhu, že se ho celé hromady tyčily v nevidaném množství.“

Jaro

Slavkov

„Jarní práce jsem začal 24. dubna a skončil osev dne 22. května. Počasí bylo dosti příhodné pro jarní práce, pokud nepřekážel sníh na rolích a v cestách. Sedláci zde dosud nejsou hotovi a sejí ještě a zemědělci mají ještě všechny sadit.²⁶⁾

Třešně začaly letos kvést v Lipníku teprve 7. května, zde na Slavkově dne 14. května. Srstky a rybíz začínají rozkvétati zde dne 11. května.

Včelstva velkou zimou v okolí mnoho hynula. Mně uhynulo pouze jedno na plných zásobách. Bylo to včelstvo stojící na jihozápadním rohu fary, kde se vítr prudce točí. Jinak ve všech včelstvech jsem měl mnoho mrtvých, a včelstva, až asi na pět, onemocněla všechna uplavicí a vyletovala za klidnějších dnů, i když byla teplota pod bodem mrazu.²⁷⁾ Teprve teď v květnu se trochu spravují.

Na včelíně první roj vyletěl 29. května. Rojů bylo dosti hodně. Sedm jsem usadil, ostatní prodal. Medu jsem sklídl asi 170 kg.“

Sv. Kopeček

„Jaro bylo příjemné, ač citelně studené, stromy kvetly velmi bohatě a ovoce bylo mnoho.“

Léto

Slavkov

„Počasí bylo v létě i na podzim příznivé. Trávy bylo dosti, obilí a zemědělci pěkné. Vše se též dobře sklídilo. Jen srny mně ničily pícní řepu, takže byla bídná.²⁸⁾

Žně dopadly letos dobře. Ceny obilí byly nízké proti dřívějšímu.“

Sv. Kopeček

„Dne 4. července kolem 9. hodiny večerní byl Sv. Kopeček navštíven ohromnou živelní pohromou. Za ohromného rachotu přivalil se takový vichrový orkán, že stoleté lípy na Sv. Kopečku zachvívaly se v kořenech a mnohé byly i vyvráceny. V lesích okolních nadělal nesmírných škod. Za hrozných blesků a burácení hromu spustil se takový liják s krupobitím spojený, že cesty u nás proměněny v dravé potoky.“ Dále se uvádí: „Dne 25. července kolem 7. hodiny večerní byl navštíven opět živelní katastrofou v rozsahu daleko horším než 4. července. Není zde občana, který by pamatoval větší živelní pohromy této.“

Nakonec pisatel kroniky shrnuje: „Po nenormální zimě nastalo i nenormální léto, vykazující ohromnou teplotu, která ve dnech 11. a 14. 7. vystoupila až 36 °R. Úroda na poli byla toho roku dobrá, ovoce přímo rekordní.“

Dodejme, že podle svatokopecké farní kroniky postihlo „zdejší farnost 19. července 1921 právě v poledne

ledobití.²⁹⁾ Osmdesát procent úrody zničeno na Svatém Kopečku, směrem k Droždínu od lippek počínajíc, v Radíkově, Lošově a Posluchově.³⁰⁾

Zima

Stará Voda

„První sníh napadl 17. prosince, bylo ho zatím malé množství.“

1930

Zima

Slavkov

„Zima byla velice mírná a dole u Lipníka sníh málokdy nakrátko pokryl zemi. Mráz byl však vytrvalejší, a ač ho příliš mnoho nebylo, trval přece celou zimu. Proto rež zase hodně zničila sněhová plíseň.“

Sv. Kopeček

„Zima v tomto roce byla velmi mírná, sněhu málo, ale zimní sporty byly pilně prováděny. Při sáňkování na kopci u Radíkova stala se srážka saní. Jeden účastník srážku zaplatil životem, zemřel v nemocnici v Olomouci.“

Farní kronika k roku 1930 sděluje: „Zima byla velice mírná, takže v osadách pod Sv. Kopečkem stěží si hostinští a řezníci zjednali z rybníků led.“³¹⁾

Jaro

Slavkov

„Na jaře byla rež úplně špinavě bílá a plesnivá. Přece však kořinky nebyly všechny zničeny, takže lidé málo obilí zaorávali. Jenže je teď rež místy velice řídká.“

Jarní práce začaly brzy. Dole v kraji seli začátkem března. U nás začátkem dubna. Jaro bylo velice příznivé.

Včelstva přezimovala dobře. Nezhylo mně z třiceti zazimovaných ani jedno. Jen teď na jaře pomalu se rozvíjejí, poněvadž je stále v noci chladno.“

Sv. Kopeček

„Jaro bylo velmi příjemné, teplé. Počasí mělo velmi příznivý vliv na celou přírodu. Stromy velmi pěkně kvetly, byly však hodně napadeny různými škůdci, zvláště květopasem a zavíječem, který tak slibnou úrodu ovoce z velké části úplně zničil.³²⁾ Rovněž i deštivým počasím utrpěl vývin ovoce. I jakosti jeho tím velmi utrpělo. Zvláštností bylo, že naše obec ani okolí nebylo navštíveno žádnou bouří, kroupami ani jinou živelní katastrofou.“

Léto

Slavkov

„Včelstva se letos nerojila. Medu dala asi 400 kg. Polním plodinám škodilo veliké sucho, takže obilí bylo krátké, řídké. Žně byly v kraji pěkné, u nás však právě začalo pršet do posečeného obilí, takže mnoho porostlo.“

Sv. Kopeček

„Žně byly letos požehnané, ale utrpěly velmi špatným a mokřým počasím. Mnoho obilí tohoto roku porostlo na stojatě, v pokládách(!), ba i v mandelích.“

Stará Voda

O počasí v tomto roce se pisatel kroniky nezmiňuje. Byly jistě jiné starosti, odcházeli kněží z řádu sv. Benedikta a přicházeli obláti P. Marie, kteří se neprodleně pustili do nákladných oprav.

Podzim

Slavkov

„Na podzim byla veliká záplava myší, které ničily nejen zemáky, ale zcela i mladé osení. Měl jsem naseto kousek žita, pěkně vzešlo, ale potom se daly do něho myši a úplně je sežraly, takže bylo pole zcela holé.“

Sv. Kopeček

„Podzim byl velmi špatný, mokřý a deštivý. Neustálé deště byly příčinou, že potoky i řeky se silně rozvodnily, vylily a celé okolí zaplavily. Mnohé kraje podobaly se jezerům.“³³⁾

Zima

Slavkov

„První mrazy byly začátkem října (3. a 4.). Sněžit začalo koncem října. Zima byla dosti mírná. Sněhu nevelice, ale u nás udržel.“

Sv. Kopeček

„Zima v listopadu byla velmi mírná, bez sněhu. Prosinec vykazoval se nižší teplotou a častými plískanicemi. Zdravotně byla velmi špatná a mnoho lidu bylo různými nemocemi nemocno. Nakažlivá nemoc propukla v klášteře ctih. sester sv. Norberta a jedna chovanka zákeřné chorobě tyfově podlehla.³⁴⁾ Nemoc se nerozšířila.“

1931

Zima

Slavkov

„Zima byla dosti mírná, trvala však dlouho.“

Sv. Kopeček

„Rok tento ohlásil se velmi špatným počasím, plískanicí, na které celá zima byla velmi bohatá. Zima byla velmi mokrá, tím nezdravá a celkem mírná. Teploměr ukazoval jen po dva dny 14 °C pod nulou. Sněhu napadlo dosti, ale až v druhé polovici ledna a prvé polovici února byly časté sněhové bouře. Sportovci tou dobou našli milou jim zábavu v sáňkování, lyžaření, silnice se jimi jen hemžily, nejživěji bylo však na kopci u Radíkova, kde opět neopatrností nastala srážka sáňkujících, a jeden sportovec odnesl srážku polámanými údý

– zlomil si levou nohu. Záchraná stanice odvezla jej do nemocnice v Olomouci.“

Jaro

Slavkov

„Velikonoce byl ještě bílé. Se setím se začalo v půli dubna. Stromy rozkvetly teprve v druhém týdnu květném. V Lipníku začátkem května. Počasí bylo příznivé i setbě i květu, takže je naděje na mnoho ovoce.

6. května k večeru o pěti hodinách nastala bouře s průtrží mračen nad Neplachovem k Ranošovu.³⁵⁾ Byla taková tma, že nebylo nic vidět. Voda se hnala na Neplachově z vrchních polí na cestu a přes cestu na farské pole četnými proudy a v nesčetných jazycích vyplavila prst až na skálu přes farské pole dolů k obecní louce a do potoka, přitom zanesla níže položené pole, jeteliniště a ostatní štěrkem. Podobně řádila voda ve Slavkovském žlebě (im Grund) a ve Žlebě u Spáleného mlýna (Mühlgrund) na Ranošovsku. Takové průtrže jsem zde ještě nezažil.³⁶⁾

Včely daly první roj 27. května, medu necelé dva metráky od 28 včelstev, ale to jen proto, že jsem téměř všechn med vybral a krmil na zimu cukrem, 10 kg na včelstvo. Rojů bylo mnoho. Ostatní včelaři nesklidili téměř žádného medu. Kupovali ho ode mne.“

Sv. Kopeček

„Jarní práce se velmi zpozdlily špatným a nevlídným počasím blížícího se jara, neboť počasí jarní vykazovalo mnoho poruch povětrnostních, bylo ve znamení dešťů, chladna a sněhových plískanic, které i v dubnu se dost často opakovaly. Ke konci dubna a v květnu byl milý pohled do sadů a stro-mořadí ovocných stromů Vše odělo se bělostným hávem květů, bohužel květ trpěl citelným chladem a neustálými prškami, rozmnožil se též velmi květopas ovocný, který natropil mnoho škod.³⁷⁾ Ovoce se udrželo sice na stromech dosti, bylo však z větší části červivé, po očesání velmi hnilo a jinak se kazilo.“

Léto

Slavkov

„Jaro a léto bylo velice suché, takže obilí zaslchlo a právě, když u nás začaly žně začátkem srpna, začaly pršky, takže obilí rostlo na pokosech i v mandelích, i na stojato, a lidé konečně sklízeli mokré obilí, jež opět ve slámě doma černalo.“³⁸⁾

Sv. Kopeček

„Žně byly letos prostřední, obilí trpělo chladem a mokrem, nebylo tak vyvinuté, mělo krátkou slámu, zrna bylo méně, ale dobré kvality. V našem nejbližším okolí žně mokrem nevzaly mnoho újmy. Chvályhodno jest, že už druhý rok nebyl náš kraj navštíven žádnou živelní pohromou, ač kolkolem bylo natropeno dosti škod bouřkami a krupobitím.“

Podzim

Slavkov

„Podzimek byl mokrý, takže se nemohlo ani zase-ti, až pozdě. Teprve o zemákových žních bylo opět jasné počasí, v říjnu.“³⁹⁾ Dále pisatel uvádí: „Dobytek padal v ceně, ježto nebylo píce ani slámy.“

Sv. Kopeček

„Podzim byl velmi pěkný a dlouho teplý. Vpravdě krásné podzimní počasí. Teprve prosinec byl poněkud chladnější, větších mrazů však nebylo. Teploměr vykazoval nejvíce 5 °C pod nulou. Sněhu bylo poskrovnu a ještě deštivým počasím se proměnil ve velké náledí, životu nebezpečné.“

1932

Zima

Slavkov

„Zima byla v lednu velice mírná, málo sněhu, za to celý leden denně mlha, jež mrzla jako jíní na stromech, takže byly po celý měsíc obaleny jíním v nejkrásnějších růžicích, hvězdicích, takže nebylo lze se ani dosti vynadívati na ty krásné útvary jako nejněžnější, neumělečtější krajky. A jíní to denně rostlo, takže tvořilo i na nejtenčích větvičkách silný obal až na jeden decimetr a koše stromů tvořily jakoby bílou kouli. Překrásný to pohled. Pod tíhou tou se ovšem též mnoho stromů, i silných haluzí, zlomilo. Teprve 28. ledna pod hřejivými paprsky slunce ta krása, jim tak obtížná a nám tak vábná, spadla.

Jestli leden vynikal mírným počasím, tož únor si za to přidal. Byl velmi studený. Od 10. do 13. byly zimy 18 až 24 °C, od 26. února do 1. března bylo už minus 19 °C. Hodně začalo sněžit teprve v březnu a na Velikonoce bylo vše pod sněhem a ledem. Zvláště kolem kostela bylo velké náledí, takže na Vzkršení se muselo vše posypat prachem nebo popelem, aby se mohlo jít. Před Josefem Ripperem se musely vtesati schůdky do ledu.

Už vloni v zimě 1930/1931 začali sem lyžaři jezdit, ale zvláště letos celou zimu nejen v neděle, nýbrž i ve všední dny tu bylo lyžařů dosti, ve všední dny těch, kteří byli bez zaměstnání. V neděle se jich sjelo až na 250 i více. To trvalo od prosince až po Velikonocích. Svůj „mústek“ si vyhledali směrem k Ranošovu z cesty na Knappovu louku. Jeden si však tam zlomil tři žebra. Jel prý z bravury se zakrytýma očima a narazil na strom, dne 21. února.“

Dále doplňuje: „Lyžaři přijížděli z Lipníka, Přerova, Hranic a z Olomouce. Někteří pěšky, většina auty. Hostinští měli z nich pěkný užitek.“

Sv. Kopeček

„Zima v roce 1932 byla dosti mírná, sněhu však bylo mnoho. Leden byl bohat na sníh, sněhové bouře s mohutnými závějemi a velmi častými plískanicemi. Teploměr v lednu ukazoval nejvíce – 10 °R. Podobné počasí panovalo i v únoru.“

Jaro

Sv. Kopeček

„Březen nastoupil svou vládu za mrazu – 8 °R a silných vánic, hladkých a umrzlých cest, ohromného náledí, čímž mnoho lidí přišlo k úrazu i u nás. Vláda nevlídná a tím i velmi nezdravé zimy ustoupila toužebně čekanému jaru, které již během měsíce března ukázalo svou krásnou tvář, teploměr 4. dubna t.r. ukazoval ji + 18 °R. Krásné počasí trvalo dosti dlouho, téměř celý duben. Květen vykazuje více povětrnostních poruch, teplých dnů, kdy 17. května ukazoval teploměr 33 °R. Bylo tudíž jaro velmi příjemné, bohužel však značně suché. Stromy kvetly přímo nádherně, ale ovoce mnoho nebylo.“

Léto

Slavkov

„Léto bylo velice suché, takže nastal nedostatek vody a sedláci museli bráti vodu ze školní studně. Proto také sena byla slabší a otava téměř žádná. Obilí, zvláště jařiny, zůstaly kratší, ale celkem ještě žně dost dobře dopadly, také proto, že ozimy též pěkně přezimovaly bez sněhové plísňe a za jarní vláhy dostatečně vzrostly.“

Na včelíně s 23 přezimovanými včelstvy padl první roj 12. června. Rojů bylo dosti, medu však od nich vybral jsem asi 200 kg, a to jen proto, že jsem na podzim 30 včelstev nakrmil 350 kg cukru.“

Sv. Kopeček

„Červen, červenec a srpen byli nejsušší, úžasně teplé, ba přímo parné, bez bouřek a vydatnějších srážek.“

Podzim

Slavkov

„Podzim z počátku pěkný, potom celý říjen pršky, ale přece země se dosti nenapojila, což mělo zhoubné následky potom v zimě bez sněhu jen s tenkým popraškem sněhovým až v prosinci. Nastala velká nouze o vodu. Takže téměř celá dědina chodila a jezdila v zimě pro vodu do školní studně, a protože ta už nestačila, museli u studně hodinu i dvě čekat, až trochu se tam opět nasbíralo vody.“

Sv. Kopeček

„I podzim byl suchý, bezvodý a velmi teplý, až do svých pozdních dnů. Nebylo proto ani divu, že v mnohých vískách zůstali lidé bez vody.“

Zima

Slavkov

„Celý prosinec byl mlhavý. Mlha za mrazu zmrzla na stromech, takže se utvořila na stromech jinovatka v nebývalých rozměrech. Na každé větvičce bylo jíní na 40 cm i více šířky. Stromy v zahradách i v lesích se lámaly, telegrafické dráty, dráty od telefonů a od rozhlasových antén se trhaly. Jíní nadělalo hrozně škody. Teprve na sv. Štěpána

částečně spadlo vlivem teplejšího vzduchu. Pokoušeli jsme se setřásti jíní ze stromů v zahradách, ale nepomáhalo to, ježto bylo dobře přimrzlé a haluze se pod nárazy tyčí teprve hodně lámaly, takže jsme toho museli nechat. Pěkný rozdíl bylo viděti v lese k Loučce. Až ke skokovské cestě nebylo pražádné jinovatky.⁴⁰⁾ Větve byly černé. Od skokovské cesty až ke Slavkovskému můstku (Rašic), jen nepatrná. Od můstku k nám stromy tvořily koule jinovatkové, takže lidé, kteří k nám od Lipníka přijížděli (na dřevo apod.), zůstávaly jako vyjevení státi nad tím nezvyklým divadlem. Když tato jinovatka spadla na sv. Štěpána a v následujících dnech, tož pod každým stromem byla jinovatky kupa, že sahala téměř až ke koruně stromu, ač jinak sněhu nebylo, jen slabý poprašek ze zmrzlé mlhy.⁴¹⁾ Zvláště velké kupy byly na Stříteži.“⁴²⁾

Sv. Kopeček

„Zima ohlásila se sněhem teprve dnem 29. prosince, neosvědčila se proto pranostika, že sv. Martin přijíždí na bílém koni. Zato v prosinci panovalo vlhko a velmi sychravé a studené počasí. Vlivem této povětrnosti utvořila se na stromech silná vrstva jinovatky, obraz na pohled čarovný – pohádkový, bohužel tím utrpěly zase stromy ať lesní nebo zahradní, mnoho se jich polámalo, poněvadž nesnesly tíhy nahromaděného jíní. I elektrické vedení působením jinovatky bylo na mnoha místech přerušeno přetrháním drátů.“

Celkem vzato byl celý rok mírný, suchý, chudý na bouře a srážky a živelní pohromy, neb nad naším krajem nesnesla se ani jedna z větších bouří. Úroda byla velmi slušná, ale bylo málo sena, jetelů, o otavách ani nemluvě – špatné vyhládky pro dobytek na zimu. Vlivem celkového ročního počasí vypukly v obci nakažlivé nemoci – tyfus, spála, záškrť. Ač izolováním, očkováním a desinfekcí bylo proti těmto epidemiím zdatně bojováno, přece vyžádaly si za oběť jedno dítě a jednu osobu dospělou – táhly se s přestávkami po celý rok. Rovněž několik školáků a obě děti řídícího učitele onemocněly spálou.“

1933

Zima

Slavkov

„V lednu letos opět nebylo sněhu, za to však od sv. Tří králů denní mlhy za mrazu, takže stromy v zahradách nestřásly ještě staré jinovatky z prosince a už se znovu obalovaly novou jinovatkou, už více podobnou ledu a proto stromy se lámaly jak třísky, ať to byly ovocné nebo lípy, kaštany; haluze silné jak noha s rachotem se lámaly, u mnohých ovocných stromů zůstal jen kmen. Starší stromy byly v zahradách téměř zničeny. Ještě hrozněji působila jinovatka v lesích na Smolné a ke Kyjanicím a na Neplachově.⁴³⁾ V lesích stará jinovatka téměř všechna zůstala na stromech, a nyní nová rostla, těžší. Staré

jedle a smrky se vyvracely, kde byla půda trochu vazčí, s kořeny, lámaly se v půli, kde sebe menší kaz byl, třiceti až padesátileté, nemohouce unést tíže jinovatky v hustých větvích, téměř šmahem se s praskotem kácely vrcholky v třetině výšky až v půli na zem a znemožňovaly vůbec pobyt v lese.⁴⁹ Nikdo se v lednu neodvažoval do lesů jít nebo jeti a nebylo ani to vůbec možno, poněvadž v lese křížem krážem ležely vývraty, zlomky a co chvíli jich přibývalo. Lesní správy se musely obmezit pouze na to odstraňovat ze silnic a veřejných cest stromy, jež tvořily hotové záseky na silnicích. Bez pily a sekery nemohl se nikdo odvážit silnicí jeti, aby někde na silnici nezůstal zaklíněn vývraty. Byla zde svatba 30. ledna Knopové Florentiny s Franzem Demlem z Čermné.⁴⁹ Poněvadž bylo naprosto vyloučeno, že by se (ženich) dostal dopoledne z Čermné do Slavkova, musel jsem výjimečně zvolit, aby byli zde odpoledne sezdáni a zažádat k tomu o dispens.⁴⁹

Na Smolné a okolních lesích v téže asi výši byly vedle vykácených pasek pruhy na 50 až 100 (m) šířky do lesa přelámané. Myslím, že to bude asi celé léto trvat, než se tolik pokaženého dřeva zpracuje.

Sněhu napadalo letos velice málo, teprve v únoru trochu více. Lyžaři letos si zde málo pojezdili, asi čtyři neb pět neděl, to jich bylo zde plno, jednou dokonce na 300 lyžařů. Proto také nenadělala škod sněhová plíseň a ozimy byly pěkné. Koncem února a začátkem března sníh zmizel, takže jařiny se zde sely již v březnu.“

Sv. Kopeček

„Rok 1933 počal dosti studeným počasím, umrzlými cestami a sněhovým popraškem. Teprve v únoru napadlo sněhu a naše hory hemžily se lyžaři a sánkaři. Teploměr t.r. v lednu, únoru a březnu neklesl pod – 14 °C. Počasí bylo téměř tři týdny velmi mlhavé, tvořící jíní, kterého bylo na stromech tolik, že mnoho stromů v lesích, zahradách, na volných místech i v alejích bylo dolámáno a pahýly ulomených větví a vrcholků čněly k nebi. Zima byla jinak celkem mírná, dobře snesitelná, ale jak jsem se zmínil, hodně mlhavá a tím také nezdravá, zvláště pro lidi tuberkulózní.“

Jaro

Slavkov

„Březen byl teplý a suchý, duben suchý, ale velice studený, takže vše zůstávalo pozadu. Tráva narostla, zaseté jařiny sotva klíčily v dubnu, včelstva se stáhla zase do zimního chumáče. Sedláci zase začali jezdit pro vodu do školní studně. Bída o vodu byla celou zimu nebývalá. Ze školní studně vede vodovod do fary, ač je koš roury dosti hluboko ve studni, nedostal jsem pumpou vodu do fary celý únor.“

Sv. Kopeček

„Konečně vládá této pochmurné zimy ustoupila toužebně očekávanému jaru. Již v měsíci březnu

byly dny vpravdě jarní, velmi teplé a příjemné. Zato ale duben i květen byly měsíce poměrně citelně studenými. Pouze v květnu bylo několik dní slunných a teplých.“

Léto

Slavkov

„Žně dopadly dobře. Obilí sypalo velice dobře. Zato zemáků bylo málo.

Na včelíně bylo hodně rojů. Medu jsem sklídl asi 200 kg od dvaadvaceti včelstev a osmi rojů letošních.“

Sv. Kopeček

„Červen byl teplý a velmi suchý. V červenci a srpnu bylo mnoho dní velmi parných, kdy teploměr ukazoval přes + 35 °C.

Stromy tohoto roku kvetly velmi bohatě. Ovoce, zvláště hrušek, bylo dostatek a cena jejich byla mírná (1 kg za 50 hal. a ještě je nikdo nechtěl kupovat). Jablek bylo též dosti, neurodily se však švestky. Úroda na poli byla dobrá přesto, že utrpěla suchem. Slámy bylo málo, zrno však bylo vyvinuté a kvalitní. Sena bylo tohoto roku málo, podobně jako úroda zemáků byla slabá.“

„Celkem vzato byl celý rok mírný, suchý, chudý na bouřky a srážky a živelní pohromy. Nad naším krajem se nesnesla ani jedna větší bouře. Vlivem celkového počasí vypukly opět v obci nakažlivé nemoci – spála a záškrť. Nemoci nezařadily pouze mezi dětmi, ale i mezi dospělými, kterých několik bylo odvezeno záchranou stanicí do zemské nemocnice v Olomouci a Šternberku. I škola byla – kromě IV. třídy – na několik dní zavřena pro epidemii spály.“

Podzim

Slavkov

„Na podzim bylo pěkné počasí.“

Sv. Kopeček

„Září, říjen a listopad byly měsíce příjemnými a poměrně teplými.“

Zima

Slavkov

„V prosinci mírně sněžilo.“

Sv. Kopeček

„Prosinec byl však velmi studený a teploměr ukazoval až – 21 °C. Sněhu mnoho nebylo. Vánoce a Nový rok byly úplně bez sněhu.“

1934

Zima

Slavkov

„Zima byla mírná, málo sněhu, proto obilí dobře přezimovalo. Také včelstva na včelíně byla v pořádku.“

Sv. Kopeček

„Rok započal hodně studeným počasím, které dostoupilo u nás na horách vrcholu dne 24. ledna 1934, kdy teploměr na severní straně školy ukazoval – 16 °R. Situace tato kolísala po celý týden, kdy nastala silná obleva, malá sněhová pokrývka rychle mizela, měnic se ve vodu, která však během noci mrznoucí, vytvořila ve vesnici náledí životu velmi nebezpečné. Po oblevě panovaly několik dnů husté, zdraví lidskému škodlivé mlhy. Časem objevovaly se ještě sněhové přeháňky, dne přibývalo a celkem mírná letošní zima odevzdávala vládu blížícímu se jaru.“

Jaro

Slavkov

„Březen a duben byl teplý, proto jsem ji koncem dubna některá včelstva pustil do medníku. 22. května jsem dostal prvního roje.“

Pro včely byl rok dosti příznivý. Daly dosti rojů a medu asi 300 kg, průměrně 10 kg od jednoho včelstva.

Počasí bylo trochu sušší. V květnu a v červnu bylo velice málo deště, ale přece jen více, než jinde, takže senné žně byly obstojné.“

Sv. Kopeček

„Toto bylo počátkem velmi studené, bez vláhy, se sněhovými přeháňkami, bylo proto v přírodě vše opožděné a jarní polní práce počaly až v dubnu – v druhé jeho polovici. V měsíci tomto stromy vůbec nekvetly, ale hýřily květy v měsíci květnu. Jaro bylo celkem mírné, v květnu velmi teplé, avšak abnormálně suché. Již v tomto měsíci byl u nás veliký nedostatek vody. I školní a obecní studny – jindy tak vodou bohaté, trpěly citelným nedostatkem vody. Jediná studně, Adamovka v lese na Ovčáče, má dosud vody dostatek.“

Stará Voda

Procesí starovodských a vojnovických farníků putovalo na Sv. Kopeček 2. června, cestou se modlili i za ukončení suchého období a za déšť. Jeden z poutníků šel jen o chlebu a vodě. Na zpáteční cestě mezi Smilovem a Městem Libavou začalo prudce pršet.

Léto

Slavkov

„Obilní žně dobré, zemáků též dosti. Otavy byly slušné.“

Sv. Kopeček

„Léto bylo velmi teplé, na vláhu a deště velmi skoupé. Ani jedna bouře se nad naší vsí nevyburácela. Za celé léto pouze třikrát zapršelo, ale již až téměř v hodině dvanácté, neb bez těchto vydatných pršek bylo by veta po úrodě polní vůbec.“

Podzim

Slavkov

„Podzim byl pěkný a teplý.“

Sv. Kopeček

„Rovněž i podzim byl velmi příjemný, teplý, časem mlhavý. Kdyby nebyl dne 2. listopadu přišel první viditelný mráz, kterým všechny květiny i na hřbitovech omrzly, byly by květiny – zvláště citlivé jiřiny – kvetly až do Vánoc, poněvadž bylo teplo, bez mrazů a Vánoce byly zelené, bez sněhu, bez bílé vánoční nálady. Takový příjemný – teplý, v nížinách velmi mlhavý podzim, byl dle záznamů před 70 lety.“

Úroda polní přes veliké suchu byla uspokojivá, místy i méně uspokojivá. Prodej obilí byl zmonopolován. Úroda ovocná byla dobrá. Nejméně se urodilo karlátek, jejichž cena se pohybovala kolem dvou korun za jeden kilogram.⁴⁷⁾ Úrodou abnormální, přímo rekordní, byla úroda hub. Těchto urodilo se tolik, že cena 1 kg krásných hříbků byla 1,- Kčs. Lidé nosili z lesů plné koše těch nejkrásnějších hříbů, které bohužel ani v Olomouci nemohli zpeněžit. Takové úrody není u nás pamětníka.“ Dále pisatel konstatuje, že již po dva roky děti na Sv. Kopečku trpí spálou a záškrtkem, dost jich muselo být hospitalizováno. Proto se obecní zastupitelstvo rozhodlo, že budou děti od dvou do dvanácti let věku v únoru roku 1935 očkovány.

Zima

Slavkov

„Až do Vánoc bez sněhu, takže v chráněných místech rozkvétaly petrklíče a blatouchy.“

Sv. Kopeček

„Na věčnou paměť zaznamenati dlužno, že v tomto roce byl na Sv. Kopečku velmi citelný nedostatek vody. Obecní studna byla denně zamykána, voda dávana za dozoru a to v určité hodiny denní. Co toho je příčinou, není známo. Pravděpodobně bude to již čtyři léta trvajícím suchým počasím, prameny, byť vzdálené, vyschly a nemohou dodat potřebné množství vody. Jediná studna v lese, katastr Samotíšky, a druhá Adamůvka, katastr Droždín, mají t.č. vody dosti.“⁴⁸⁾

Kronikář zaznamenal zajímavý údaj: „Dle soupisu dobytka k 31. prosinci 1934 je na Sv. Kopečku 32 krav, 11 koní, 11 vepřů, 38 koz, 385 slepic, 36 psů a 39 koček.“ Obyvatel bylo tehdy 925.

1935

Zima

Slavkov

„S Novým rokem přišel též sníh, v lednu mírně, až koncem ledna a v únoru ho napadalo hodně, takže byly cesty často nesjízdné, na pole se nebylo možno dostat pro veliké závěje. Také u starostových (Matěj Mück) na cestě byla závěj sahající až ke střeše“

stodoly. V březnu znovu dvakrát napadalo hodně sněhu. Lyžařů se sem sjíždělo každou neděli hojně.“

Sv. Kopeček

„Zima byla tuhá, neboť leden ve dnech 20. a 21. vykazoval – 12 °R. V únoru ještě více přituhlo a zima dne 16. února dostoupila výše – 20 °R. Mrazivé toto počasí trvalo s obměnami do konce února.“

Stará Voda

„Nový rok byl bez sněhu. Pole a silnice zůstaly holé, ostatní cesty byly v důsledku vysoké vlhkosti plné bláta.“

Jaro

Sv. Kopeček

„I březen byl citelně studený, mráz za mrazem stupňoval zimu a dne 6. března bylo u nás – 12 °R. Duben byl citelně chladný, vykazoval dosti nízké teploty a sněhové přeháňky byly dosti časté. Byl proto začátek jara velmi špatný a lidé s námahou a v chladu na polích pracovali. Začátek května byl abnormální – nezvyklý a místo pěkného a teplého počasí přišel citelný chlad odevšad. Od roku 1782 nevykazoval květen tak střídavých teplot, jako květen letošní, neb dne 2. května bylo pouze + 5 °R a vesele poletoval u nás sníh jako v lednu. Potom teploměr trochu stoupal, ale celý květen byl však studený a na vodní srážky bohatý. Studený máj – v stodole ráj, libovali si rolníci.“

Léto

Sv. Kopeček

„Zato měsíc červen vykazoval denně tendenci teploty stoupající a teplota vyvrcholuje ve dne 25. a 26. června, kdy v chládku u školy ukazoval teploměr + 24 °R, na slunce pouze + 32 °R a den na to + 38 °R. Měsíc tento byl velmi suchý, téměř celý měsíc nezapršelo. Červenec byl přiměřený ročnímu průměru let minulých, málo vlažný, spíše suchý, nebo bouřek s prškami bylo velmi pořádku. Srpen byl hodně teplý, v první polovici dosti suchý, v druhé mokrá a bouřlivý. Místy i kroupy si zařídily, ale škod neudělaly, dobrá úroda byla již sklizena.“

Podzim

Sv. Kopeček

„Září bylo hodně mokré, teplé, rostly hojně houby, celkem příznivé a v měsíci říjnu bylo rovněž velmi teplé a příznivé počasí, proto podzim byl teplejší a příznivější jara. Listopad byl více méně studený, hodně mlhavý, mokrá a ku konci se tvořilo na stromech mnoho jíní.“

Zima

Sv. Kopeček

„Prosinec začal ve znamení zimy. Napadlo dosti sněhu, ale sv. Mikuláš nepřijel s dárky na saních,

ale na voze. Kolem 10. prosince napadlo znovu a hodně sněhu, nezaměstnaní museli prohazovati cesty. Dne 17. začalo citelně mrznouti, připadlo hodně sněhu a opět museli nezaměstnaní činiti cesty schůdnými. Všeobecně se myslelo, že budou Vánoce bílé. Ještě dne 23. prosince padal sníh. V noci však nastala náhlá obleva a lidé, jdoucí z půlnoční na den Narození Páně cítili, jak jižní teplý vítr ovívá jejich tváře. Při tomto větru stoupl teploměr až na + 7 °R, sníh rychle tál a ve svátky všude plno vody a nakonec bláta. Toto velmi teplé, špatné, mokré a velmi nezdravé počasí trvalo po celý prosinec a až do konce roku 1935.“

Na závěr kronikář uvádí, jak počasí ovlivnilo sklizeň: „Úroda tohoto roku byla dobrá ve všech oborech. Stromy tohoto roku pěkně kvetly, kráslíce celou krajinu. Velmi krásný pohled na kvetoucí krajinu byl od kostela. Ovoce bylo mnoho, zvláště hrušek a švestek, ale suchem bylo mnoho ovoce červivého. Stromových jablek bylo málo, byly proto dosti drahé.⁴⁹⁾ Úroda na polích byla dobrá, ač ji citelně poškodilo sucho. Sena, jetele bylo velmi mnoho, nebylo však otav a druhých jetelů. Úroda zemáků a řepy cukrové vlivem suchého počasí byla hodně slabší loňské.“

1936

Zima

Slavkov

„S Novým rokem přišel též sníh, v lednu mírně, až koncem ledna a v únoru ho napadalo hodně, takže byly cesty často nesjízdné, na pole se nebylo možno dostat pro veliké závěje. Také u starostových (Matěj Mück) na cestě byla závěj sahající až ke střeše stodoly.“

Sv. Kopeček

„Rok ohlásil se velmi špatnou, blátivou a nezdravou zimou. Celý měsíc leden vládlo celkem mírné a teplé počasí, bylo mokro a nezdravo. Teprve 2. a 3. února začalo sněžiti, sníh zůstal ležeti a pokrýval celou krajinu, proměňuje ji ve skutečnou náladu zimní. První citelnější mráz se dostavil 10. února, zima se stupňovala a vrcholu dosáhla 21. února, kdy teploměr, za čerstvého severáku, ukazoval – 15 °C. Nato následovaly velmi ošklivé mlhy, při mírných nočních mrazech čině stromy zjinovatěly. Sněhu však přiměřené množství nenapadlo, by lyžaři a sportovci mohli se svému sportu věnovat. Teprve koncem února a počátkem března napadlo dosti sněhu, ale sanice dlouho nepotrvala (tři dny), zato vody bylo hojnost.⁵⁰⁾ Tato zima byla celkem špatná, zdraví škodlivá a mnoho lidí onemocnělo lehkou chřipkou.“

Jaro

Slavkov

„V březnu znovu dvakrát napadalo hodně sněhu. Lyžařů se sem sjíždělo každou neděli hojně.“

Sv. Kopeček

„Jaro bylo velmi špatné a mokré. Neustále přišlo. Pěkných dnů v březnu i dubnu bylo velmi málo. Setí a všechny polní práce byly tím velmi zpožděny. Měsíc květen byl velmi pěkný a teplý a přinesl velmi mnoho vláhy. Tím odstraněn velmi citelný nedostatek vody ve studních z let minulých. Vlivem vlhka a tepla vyvinuly se píciny tou měrou, že není pamětníka tak krásných a hojných pícin. Rovněž tento stav povětrnostní měl vliv i na stromoví i obilí. Dne 21. května snesla se nad krajem velmi silná bouře spojená s průtrží mračen a krupobitím. Kroupy, promísené hojně deštěm, mnoho škod neudělaly.“

Léto

Sv. Kopeček

„Červen byl velmi pěkný, avšak dosti studený, u školy 5. června naměřeno + 9 °R, jinak celkem příjemný a vegetaci velmi prospěšný. Červenec byl velmi teplý, mokrá a nepoměrně velmi deštivý. Toto mokré počasí bylo i v srpnu, jehož druhá polovice byla velmi teplá a slunečná, bez dešťů.“

Stará Voda

Poutníků do Staré Vody bylo méně, snad v důsledku nejen různých omezení, ale i častých dešťů.

Podzim

Sv. Kopeček

„Měsíc září a říjen byl příjemný, tak teplý, že mnoho letních hostů zůstalo až do konce měsíce října. Listopad byl dosti teplý, ale silně mlhavý.“

Zima

Sv. Kopeček

„Nejmilhavějším měsícem byl prosinec, byl dosti studeným, vše po mnoho dní bylo velmi krásně ojiňeno, avšak bez sněhu. Vánoce nebyly sice bílé, ale citelně studené. Připomenouti dlužno, že dne 23. listopadu 1936 uzrály ve školní zahradě podruhé maliny.

Ovoce se tohoto roku urodilo velmi mnoho, zvláště hrušek bylo tolik, že cena jejich byla nepatrná (1 kg za 50, 40 i 30 haléřů). Švestek bylo dosti, jablek se však u nás urodilo velmi málo. Úroda na polích byla velmi pěkná, slámy byl nadbytek. I zrna bylo dosti, jakost jeho však velmi utrpěla mokrem, obilí porostlo v mandelích, místy mandele i ve vodě stály a při svážení musely býti snopy z mandelů (někde i zelených) trhány a stavěny na slunce, aby řádně uschly a mohly býti vymláčeny.⁵¹ Žalost byla hleděti na tak porostlé obilí všeho druhu. Sena a jetelí bylo velmi mnoho, proto cena dobytka stoupala a byla pevná. Zemáků urodilo se pod průměr let jiných.“ Kronikář dodává, že mimo epidemii slabší chřipky trpěli lidé angínou, děti černým kašlem a ojedinele spálou a záškrtem.

1937

Zima

Slavkov

„Letošní rok začal sice mírnou zimou, ale brzy po Třech králích začalo přituhovat. Také začal padat sníh a napadalo ho ohromně mnoho, jak už několik let nebylo.“

Pro kněze jezdili farníci se sáněmi taženými koňmi. „Od revíru až k Loučce bylo přes silnici mnoho závěj, metr vysokých i více, takže koně se místy i po kolena propadali.⁵² Lidé měli na střeše téměř na metr sněhu, některé domy měly i příchod úplně zavátý, takže kdesi prý museli půdou z domu ráno vycházeti. Před farou bylo dlouho sněhu tolik, že přesahoval přes plot. Lidé měli stále práci s odhazováním sněhu a vyvážením ze dvora, a nový stále padal.

Za takového počasí byla chůze do školy do Slavkova a ostatních škol velmi obtížná.⁵³ Mnohdy cesta byla taková, že se ani do Lipníka vozem lidé nedostali. Nejhorší to bylo z Ranošova do Kozlova. U posledního domku v Ranošově blízko hřbitova kozlovského byla závěj čtyři metry vysoká, přes kterou jsem jednou šel a do které jsem úplně zapadal, takže jsem myslel, že se z ní už ani nedostanu.⁵⁴ Při takové chůzi do školy jsem za dne dvakrát i třikrát měl šaty úplně propoceny, ač byla zima.⁵⁵ Domů jsem došel vždy tak vyčerpaný, že jsem dlouho ani chuť na jídlo neměl.“

Sv. Kopeček

„Zima. Měsíc leden ohlásil se citelnější zimou, provázenou velmi častými mlhami. Tím tvořilo se na stromoví velmi mnoho jíní – stromy jakoby kvetly, úchvatný to pohled v září vycházejícího slunce. Tento krásný zimní úkaz potrvál dosti dlouho, aniž zanechal citelnějších škod polámáním stromoví. V druhé polovici začala náhlá obleva, krása ze stromů zmizela, sníh roztál. Kolem 22. ledna však přituhlo a koncem ledna byla pěkná mírná zima. V první polovici února sníh, mlhy, jíní a ledovice byly na denním pořádku. V druhé polovici února napadlo dosti sněhu, který však začátkem března úplně zmizel.“

Stará Voda

„Na počátku roku bylo málo sněhu. Větší množství ho napadlo teprve v únoru, kdy se i ochladilo. V polovině února napadlo tolik sněhu, že bylo vše zaváté. 27. února stoupla teplota, sníh se začal rozpouštět a v průběhu odpoledne se vytvořil potůček od mostku u Josefa Senela ke kanálu u vstupu do ambity.⁵⁶ V noci ze dne 28. února na 1. března se voda vylila z potoka a valila se dolů k mostku u J. Senela, kde narazila na překážku, nakupil se tam totiž led a zablokoval průchod. Potok vystoupal z koryta a rozlil se. Kanál nemohl vodu pojmout a ta se valila ambity, které byly 1. března zatopené. Voda se před kostelem

rozdělila a tekla z obou jeho stran, za kostelem byla zahrazena. Vzadu vystoupila do výšky 40 cm, ve třech kapkách do 20 centimetrů.⁵⁷⁾ Ale voda stále stoupala, kanály byly totiž zamrzlé. Pronikla zdí a zatopila kryptu pod ambity až po okraj. Od rána od šesti hodin se pracovalo na tom, aby se zamezilo ještě většímu neštěstí. Nejdříve byl uvolněn led a dřevěný mostek stržen, potom byly uvolněny kanály. Nebezpečí pominulo až v devět hodin. Voda se vrátila do svého původního koryta, ale ambity stále prosakovala. Při záchranných pracích pomáhali především Josef Kern ml. a Fridolin Pausch.⁵⁸⁾ Na polích a loukách tající sníh zůstával. U Královské studánky se potok vylil z břehů, které poničil a na mnoha místech zanesl louky. Před silnicí do Vojnovic si voda hledala novou cestu, koryto jí nestačilo. Množství vody a snad i jiné přírodní vlivy zničily myši, které na podzim a v zimě napáchaly mnoho škod. Přemnožily se a ničily zaseté ozimy a pole s jetelem, hospodáři museli znovu osívat. Byli ale bez osiva, sklizeň rok předtím v důsledku přemnožení myši a nepříznivému počasí mnoho neurodila. A tak měli další starost.“

Jaro

Slavkov

„Následkem nevymrznutí půdy a zapadnutí sněhem, obilí podzimní bylo tak zničené, že mnozí museli rež zjara všechnu zaorat a set znovu. Zámožnější zaorávali rži až 30 měřic. Práce jarní pro mokrou půdu začaly hodně pozdě. V květnu však téměř nic nepršelo, takže hrozilo velké sucho. Suchem utrpěla sena. Ale v červnu přece, hlavně v druhé polovici, několikrát napršelo pořádně, takže je naděje, že úroda, dá-li Pán Bůh, bude letos obstojná. Začátkem července, kdy dole kolem Lipníka už pomalu začínaly žně, bylo několik dní hezkých, ale koncem první polovice měsíce bylo počasí převážně deštivé. Pro zdejší půdu, která vláhy dlouho neudrží, je to dobře, ale pěkné počasí vždy tak několik dní by neškodilo.“

Sv. Kopeček

„Březen i duben byly měsíce mokré, velmi nezdavé a citelně studené, jako celé letošní jaro vykazovalo abnormální počasí. V květnu bylo celkem pěkně. Nejkrásnější byl měsíc červen, byl vlídný, velmi teplý a slunečný, bohatý prškami, což mělo velmi dobrý vliv na vývin obilí, píce i okopanin.“

Stará Voda

Na Velikonocce koncem dubna bylo příznivé počasí, proto mohly být náležitě slaveny.

Léto

Slavkov

„Letošní úroda byla pro stálý déšť v době žni špatná. Málokdo dostal něco za sucha do stodoly, většinou napůl porostlo (shnilo, zplsnivělo). Přesto

jsme po starém německém způsobu udělali dožínkový věnec a při děkovné bohoslužbě byl kostel přeplněn i návštěvníky z Prusinovic (tj. z Ranošova) a Kozlova. Všichni byli toho názoru, že i za málo mají být vděční a že mají prosit o lepší úrodu v příštím roce.“⁵⁹⁾

Sv. Kopeček

„Léto bylo teplé, v první polovici hodně mokré, že i obilí v mandelích porostlo, v druhé polovici však hodně suché.“

Podzim

Sv. Kopeček

„Podzim byl letos velmi pěkný a teplý. Počasí slušné panovalo po celý podzim a sv. Martin přijel skutečně na bílém koni, sníh však brzy roztál a bylo hodně bláta.“

Zima

Slavkov

„Zima byla letos velmi mírná. Do Vánoc bylo celkem málo sněhu a skoro žádné mrazíky. To mi bylo velmi milé, protože daleké cesty do škol mě velmi namáhaly. S výukou náboženství jsem také spojoval úkony duchovní správy ve všech třech obcích.“

Sv. Kopeček

„Vánoce byly pěkné, bílé a citelně studené. Rok tento byl celkem dosti mírný, více méně suchý, chudý na bouřky a pršky vůbec.“

Dodatkem opět zpráva o výskytu spály a záškrtu přesto, že děti byly na obecní útraty očkovány. A pisatel pokračuje: „Stromy tohoto roku velmi pěkně odkvetly. Ovoce však mnoho nebylo. Nadprůměr se urodilo třešní, tyto však vlivem střídání se povětrnosti velmi rychle zčervivěly a staly se tím nepotřebnými. Hrušek bylo dosti, ale jablek velmi málo, zato hodně karlátek se místy urodilo. Obilí bylo dobré jak kvalitou, tak kvantitou. Dobře se urodila pšenice, ale vlivem dešťů v čas žni dosti porostla. Hodně a velmi dobrého urodilo se ovesa a ječmene. Celkem žně byly průměrné. Zemáků bylo letos velmi málo. Nejlepší se vyvinuly pícniny a z okopanin řepa cukrová. Té byl skutečný nadbytek.“

V roce 1937 měl Sv. Kopeček 990 obyvatel.

1938

Zima

Slavkov

„Dosud mírná zima se změnila o svátku Zjevení Páně.⁶⁰⁾ Udeřily mrazy až 24 stupňů a silně sněžilo. Hustá mlha mi měnila cesty do školy v kajícnou pouť. 19. ledna jsem za deset minut půl páté ráno vyšel z fary do Kozlova, abych tam měl mši svatou a vyučování. Kvůli vánici a husté mlze jsem zabloudil a nenašel jsem cestu k Ripperovu

kříži. Po hodině a půl nepřetržité chůze jsem našel ani kříž ani cestu zpět do vesnice.⁶¹⁾ Teprve, když jsem únavou skoro padal, přišlo vysvobození. Uviděl jsem špici velké jedle a prostě jsem šel k ní, došel jsem do lesa na Hořic-Bergu a pak na cestu.⁶²⁾ Teprve ve čtvrt na devět jsem došel do Kozlova, někteří lidé v kostele ještě čekali.⁶³⁾ Tuto cestu jsem však odstonal silnou angínou a po tři neděle jsem byl v lékařské péči. Krutá zima však díky Bohu trvala jen tři týdny. Pak bylo lepší počasí.“

Sv. Kopeček

„Měsíc leden byl měsícem velmi nezdravým, neboť ustavičné mlhy bičovaly zmořené obyvatelstvo starostmi věcí příštích, chřipka byla v mnoha rodinách nemilým a nevídaným hostem. Měsíc únor se značně polepšil počasím, které utvořilo citelnou zimu a změnu poměrů zdravotních.“

Jaro

Slavkov

„V březnu bylo krásně. Snad všichni byli v březnu hotovi s orbou.“

Sv. Kopeček

„Měsíc březen, plný plískanic, byl opět příčinou častých nemocnění cest dýchacích. Měsíc duben krácel v šlápějích svého předchůdce, byl citelně studený a s častými sněhovými přeháňkami. I vánici jsme v dubnu měli a to velmi pěknou. Květen byl celkem studený a skutečně nevlídný.“

Léto

Sv. Kopeček

„Červen byl milý měsíc, co do počasí, ale nejteplejší nebyl. Hodně mokrá. Pršek napadlo hodně dle přísloví: Květen-li vláhy nedá, červen se předá. Zato červenec byl skutečně teplý a podporoval velmi výrust obilnin, okopanin, píce. Žně připadly

*Dřevěné polychromované sochy sv. Nortburgy Ebenské a sv. Izidora z Madridu. Sv. Notburga je patronkou děveček a služek, sv. Izidor zemědělců a dobré úrody. Sochy pocházejí ze Staré Vody, odkud byly převezeny do depozitu. Autorem soch je Heřman Kotrba, svěceny byly v roce 1936. Do souboru patří i socha sv. Vendelína, ochránce sedláků, pastýřů, dobytka a polí, která se rovněž zachovala.
(Foto Jana Krejčová, 2006.)*

letos do druhé poloviny července, byly dobré, nekazily je časté a ustavičné deště.“

Podzim

Sv. Kopeček

„Vskutku možno říci, že letos nejlepší roční dobou byl podzim, neb ten byl skutečně teplý, slunný a suchý. Teprve ku konci října bylo několik dní silně deštivých.“

Svatokopecký kronikář shrnuje: „Celkem rok tento byl v počasí shovívavý, více méně studený, v podzimu pěkný, bouřek bylo velmi málo a kroupy škod v širokém okolí toho roku nenadělaly. I větry a větrné smršťe vůbec neřádily. Ovoce tohoto roku se mnoho neurodilo. Místy bylo ovoce dosti, místy pak nic. U nás urodilo se dosti hrušek, méně jablek, ale hodně ovoce peckovitého. Proto i ceny ovoce jadernatého se držely na dosti vysoké výši (2,- až 3,50 K za jeden kilogram jablek, 1,- až 2,- K za kilo hrušek, 80 haléřů až jednu korun za jeden kilogram švestek). Obilí bylo hodně lepší než loni, poněvadž netrpělo tak mokrem a neporostlo. Úroda byla dobrá u všech druhů obilnin. Písnin urodilo se dosti. Řepa byla dobrá, zemáků se urodilo nad průměr.“

Přírodní katastrofy nebyly, zato se bez ohledu na počasí blížila jiná. Na mezinárodní situaci svatokopecký kronikář reaguje takto: „Naším úkolem nyní je, abychom se vystříhali všech chyb, ať politických, mravních, náboženských aj. a semkli se v jeden celek kolem hlavy našeho státu, prosili knížete sv. Václava o pomoc a požehnání, by nedal zahynouti nám ni budoucím, pracovali na roli dědičné u vědomí, že ve svornosti a jednotě je síla, kterou národ, byť i slabší, ale svorný a jednotný – vždy svoje bytí uchrání.“

Od roku 1939 nebyla obecní kronika na Sv. Kopečku vedena. Období okupace pak zpracoval Stanislav Krejčí (od roku 1940 bydlel v č.p. 46), který byl přípisem Místního národního výboru na Sv. Kopečku z 18. listopadu 1949 ustanoven obecním kronikářem. V jeho vzpomínkách však nebylo místo pro zprávy o počasí a jeho vlivu na úrodu.

Zima

Stará Voda

Jen jediná zmínka: „Dne 28. prosince bylo velmi chladno a bouřlivé.“ A bylo tomu tak i mezi Čechy a Němci, napětí bylo totiž stále větší.

Poznámky

Zápisy jsou ponechány více méně v původní podobě, jen např. u slov: jiní (jíní), jinovátka (jinovatka), vyvracet (vyvracet), sáhající (sahající), za mrázu (za mrazu), réž (rež), málo kdy (málokdy), na krátko (nakrátko), teprvé (teprve), tuberkulósní (tuberkulózní), na to (nato) apod. bylo použito dnešního pravopisu. V infinitivu byla ponechána koncovka -iti.

V tomto textu byly záměrně vynechány vesměs všechny údaje o cenách dobytka a medu.

Pisatelé kronik v obou obcích používali měření teploty ve stupních Celsia i Réaumur, uvedené údaje byly ponechány v originálním znění.

1) <http://www.vyskopis.cz>

2) Stanislav Spáčil, zemřel 29. prosince 1943 ve věku 64 let. Byl správcem kina Matice svatokopecké a pracoval v několika náboženských spolcích. Jeho syn Stanislav Spáčil ml. vstoupil v roce 1929 do řádu premonstrátů, přijal jméno Jan Sarkander, ale po pár týdnech odešel a nakonec se stal učitelem jako jeho otec.

3) Krejčová 2014, 2, 31 – 56.

4) V části kroniky věnované spolku Vlasta je zápis nazvaný „Počátky – známé – včelaření v obci Sv. Kopečku“, zapsaný dle vyprávění Marie Kratochvílové, sahající do roku 1866. Popsány jsou úly i druhy včel. Dále pak kronikář František Povýšil historii chovu včel na Sv. Kopečku stručně popisuje až do roku 1943.

5) P. Josef Rozsypal se narodil v roce 1896 v Záříčích u Kroměříže, na kněze byl vysvěcen v roce 1924, zemřel 13. ledna 1950.

6) P. Karel Šamárek, administrátor od 1. srpna do 18. listopadu 1935. Do Slavkova přišel z Kokor na Přerovsku, kde byl kooperátorem. Po smrtelné nehodě své sestry Terezie odešel na vlastní žádost do Štramberku, pak do Rybí a dalších míst. V roce 1969 byl jmenován konzistorním radou. Narodil se ve Větrkovicích ve Slezsku 3. prosince 1908, ordinován 1933, na odpočinku žil v Těškovicích a poslední léta u svého synovce P. Františka Krále na faře v Kelčích. Než 30. července 2000 ve Valašském Meziříčí ve vysokém věku 92 let zemřel, byl nejstarším knězem arcidiecéze. Pohřben byl v rodné obci.

7) P. Ladislav Loštický, zastupoval od 1. listopadu 1935 do března 1936 (exkurendo administrátor), byl tehdy farářem v Loučce, potom se odstěhoval do kaplanky v Lipníku. Narodil se v roce 1876 ve Veszprému (dnešní Maďarsko), vysvěcen byl roku 1899, zemřel 27. listopadu 1939; P. Karel Stanovský, slavkovský administrátor v době od 24. března do 10. října 1936. Poté byl přesunut do Křišťanovic (u Dvorců) a Nových Valteřic u Moravského Berouna. Narodil se roku 1905, ordinován 1929, zemřel 13. března 1960; P. Josef Schöberle byl investován v březnu 1936 do Velké Střelné na místo faráře. Odtud spravoval kuracii Slavkov do září roku 1936. Narodil se 17. srpna 1902 v Krasíkově u Tatenic, ordinován byl 5. července 1926, protože měl německou národnost, byl odsunut do diecéze Augsburg. Zemřel 2. srpna 1971.

8) P. Stanislav Svoboda, narodil se 25. srpna 1904 v Sobůlkách u Kyjova, ordinován 1933. Působil v Ostravě-Vítkovicích, na Horní Bečvě,

v Lipníku, po odchodu ze Slavkova v Týně nad Bečvou a Vracově. Konzistorním radou byl od roku 1969. Zemřel 29. prosince 1975.

9) Loučka, obec mezi Slavkovem a Lipníkem.

10) P. Alois Otzipka, na kněze byl vysvěcen v roce 1934. Do Slavkova přišel z Radiměře na Svitavsku, předtím působil v Zábřehu a Šternberku (tam se, patrně v letech 1935–1937, angažoval v katolické tělovýchovné jednotě Orel). Ze Slavkova odešel do duchovní správy do Štítů, kde byl 2. července 1941 zatčen za kázání kritizující režim a odvezen do opavského vězení, od 25. září 1941 byl vězněm č. 27 698 koncentračního tábora v Dachau, odkud byl propuštěn 9. dubna 1945. Po návratu se ujal předsednictví Národního výboru ve Šternberku, ve funkci dlouho nezůstal, protože pravděpodobně po udání, že je knězem, mu příslušníci Národní bezpečnosti našli ve stole říšské marky, patrně podstrčené. Vyžádal si roční zdravotní dovolenou, od 1. prosince 1946 byl provizorem pro Dolní Moravici a Václavov, v kněžském katalogu je ale uváděn ještě ve Štítech. Počátkem října 1948 byl jmenován administrátorem fary v Předmostí, kde zůstal do 15. března 1954. Do tamního kostela převezl zvon z Velké Střelné a další inventář. Postaral se o opravu kostela, pořídil nové varhany, jejichž svěcení se zúčastnil i olomoucký krajský církevní tajemník Ladislav Horák. K 15. březnu 1954 byl jmenován administrátorem ve Štáblovicích u Opavy, odtud byl přeložen do Hošťálkovic u Hlučína, kde po těžké nemoci zemřel 5. května 1967. Pochován byl 9. května do rodinného hrobu v Kozmicích, kde se narodil 24. září 1904.

11) V roce 1923 byla Stará Voda dokonce povýšena na převorství (Ex abbatia Emautina Pragae in par. Altwasser). Byla to v té době jediná komunita na Moravě a ve Slezsku.

12) P. Hugo Merz, narozen v Epfendorfu ve Württembersku roku 1877, do řádu vstoupil 1898, ordinován byl 1903, do Staré Vody přišel 11. listopadu 1922, od roku 1923 administrátor, poté farář až do roku 1930.

13) P. Theodor Riekenbrauck, narozen 15. února 1884 v Bausenhagenu, diecéze Paderborn. Studia ukončil na řádovém gymnáziu sv. Karla ve Valkenburgu, do řádu vstoupil 15. srpna 1908, profesi složil 1909, na kněze byl vysvěcen 13. července 1913 v Hünfeldu. Ve Staré Vodě byl administrátorem a superiorem, za něho byly vykonávány náročné opravy, neohroženě pořádána duchovní cvičení apod. Zemřel 27. února 1967 v klášteře Mariengarden v Südlohn ve Westfálsku.

14) Jarka, jařice, jeřice, tj. na jaře seté obilí, v tomto případě žito. Rež (dále psáno réž), je žito, jehož zrno se používá na chlebovou mouku a např. na výrobu náhražky kávy (melty).

15) Zemáky, tj. brambory.

16) Posadek, patrně plevy.

17) Měřice (též míra) je asi 0,19 ha.

18) Role, archaicky pole.

19) Kvačka, nebo kvaka, botanickým názvem brukev řepka tuřín (*Brassica napus* var. *napobrassica*) neboli kolník, je kořenová zelenina a krmná plodina.

20) Svátek sv. Cyrila a Metoděje se slaví 5. července.

21) Otava, druhá sklizeň sena, první je senoseč.

22) Ředkev ohnice (*Raphanus raphanistrum*) je jednoletá bylina, známá také pod názvy ohnice obecná nebo ohnice polní.

23) Farské pole bylo jižně od obce za Mléčným vrchem, jižněji a níže pak byla lokalita Rybník.

24) Zde je jeden ze zápisů, dokumentující, že P. V. Vaněk kroniku psal postupně během roku.

25) Vojnovice byly přifařeny ke Staré Vodě, tamní kostel byl zasvěcen Nejsvětější Trojici.

26) Zápis z doby po 22. květnu, ještě tedy potom sedláci brambory sázeli.

27) Průjem včel, tj. úplavice, postihuje včely většinou ke konci zimního období.

28) Pícní řepa, tj. řepa určená ke krmení, (krmná řepa, *Beta vulgaris* L.).

29) Ledobití, tj. krupobití.

30) Droždín, nyní Olomouc-Droždín; Radíkov, nyní Olomouc-Radíkov; Lošov, nyní Olomouc-Lošov; Posluchoy, nyní Hlubočky-Posluchoy, vše ŘK farnost Sv. Kopeček u Olomouce.

31) Led se používal na chlazení piva a masa.

32) Květopas jabloňový (*Anthonomus pomorum*), škůdce, jeho larva se vyvíjí v poupatech. Pisatel měl zřejmě na mysli zavíječe voskového (*Galleria mellonella*), žijícího ve včelích úlech, jehož housenky se živí zbytky pylu a voskem.

33) To se ovšem netýká Sv. Kopečka.

34) Tj. u sester premonstrátek.

35) Ranošov, zaniklá obec, do 31. 12. 2015 součást vojenského újezdu Libavá.

36) P. V. Vaněk působil ve Slavkově od roku 1923, tedy to byla největší průtrž minimálně od roku 1923.

37) Pršky, tj. přeháňky.

38) Pokos bylo pokosené obilí ležící ještě na poli. Do mandelů se skládalo obilí na poli.

39) Zemákové žně, tj. sklizení brambor.

40) Skoky, obec jižně od Slavkova.

41) Tehdy byly jen vysokokmeny, nepěstovaly se zákrsy apod., takže hromady jinovatky mohly být vysoké jistě metr a půl.

42) Střítež, zanikla v 16. století, pomístní název.

43) Správně Smolno, lesní trať, pohřebiště popravených zločinců a sebevrahů, patřila k Nové Vsi nad Odrou, nyní vojenský újezd Libavá. Kyjanice, zaniklá osada ležící při komunikaci z Velkého Újezdu do Kozlova.

44) Vazký, tj. lepkavý, mazlavý.

45) Čermná na Moravě, zaniklá obec, nyní součást Vojenského újezdu Libavá.

46) Dispens, udělení výjimky pro provedení obřadu sňatku na jiném místě a jiným knězem, než bylo původně zveřejněno v ohláškách.

47) Karlátka, karlátky, slivoň švestka nebo švestka domácí (*Prunus domestica*).

48) Adamůvka, nyní Adamovka, studna v katastru Droždína (Olomouc-Droždín) v lese na Ovčáčce.

49) Stromová jablka, zemská jablka, též zemáky, se říkalo bramborům (lilek brambor, *Solanum tuberosum*).

50) Sanice, tj. sáňkování.

51) Mandel, kupka obilí sestavená z patnácti snopů.

52) Revír, tak říkali místní sídlu revírníka, které dodnes stojí při silnici ze Slavkova do Loučky.

53) Farář měl povinnost vyučovat náboženství na školách v obvodu jeho farnosti. Do farnosti slavkovské patřil tehdy i Kozlov a Ranošov. P. S. Svoboda měl ale na starosti i školy ve své, tj. loučské farnosti. Bydlel na své faře v Loučce, ne ve Slavkově. Tudíž z Loučky do Kozlova musel ujít 11 km, zpět rovněž. Do Slavkova to byla cesta do kopce, pak již terén byl rovnější.

54) To již měl za sebou 10 kilometrů chůze ve sněhu, lyže patrně neměl, nezmiňuje se o nich.

55) Kněz v té době chodil v tradičním oděvu, tj. v klerice, která mu sahala po kotníky. Pod ním mohl mít dlouhé kalhoty a jako svrchní oděv i kabát.

56) Josef Senel, č.p. 21, stavení prakticky naproti vchodu do ambitů. Kolem domu tekla potok Stará Voda zvaný Vesnický (Dorfbach), který se původně vléval do rybníku a spojen s vodou z Lazského potoka pokračoval kousek za kostelem po pravé straně cesty.

57) Kaple byly postaveny v roce 1935 a byly zasvěceny Sv. Kříži, Smrti sv. Josefa a Bolestné Panně Marii.

58) Josef Kern, snad syn místního tesaře a karpelníka.

59) Za překlad zápisů učiněných P. A. Otzipkou děkuji Z. Mollinové.

60) Svátek Zjevení Páně, lidově „Tří králů“, se slaví 6. ledna.

61) Ripperův kříž stával ve směru k Domesovu gruntu č.p. 41, nacházejícím se v lokalitě s pomístním názvem Hošnice (Hoschnitz), tj. při cestě do Ranošova a dále do Kozlova. Pěšky tam lze dojít asi za deset minut.

62) Správně na Hošnickém kopci. Teprve ho čekala asi pětakilometrová cesta do Kozlova.

63) Bohoslužba byla patrně na sedmou hodinu.

Prameny

Státní okresní archiv Olomouc

O 1 – 61 Archiv obce Svatý Kopeček 1821–1945 (1968)
Kronika obce z let /1896/ 1923–1945 (1968)

Římskokatolická farnost Svatý Kopeček
u Olomouce

Kronika Římskokatolické farnosti Svatý Kopeček
Za zapůjčení děkuji faráři P. Bernardu P. Slabochovi OPraem.

Římskokatolická farnost Lipník nad Bečvou
Gedenk- Buch des Pfarrsprengels, Schlock, Slavkov u Lipníka, vom Jahre 1897

Za zapůjčení děkuji P. Josefu Pelcovi, někdejšímu faráři v Lipníku nad Bečvou.

Originál v Německu, xerokopie ve vlastnictví autorky

Gedenk- Buch des Pfarrsprengels Altwasser bei Stadt Liebau vom Jahre 1903.

Literatura

Krejčová, Jana: *Slavkov (Schlock, Schlag, Schack) a samoty Ve Žlebě (Im Grund) a Hošnice (Hoschnitz). Historie farního kostela sv. Františka Serafinského a drobných církevních památek*. POODŘÍ – časopis obyvatel horní Odry, r. 17, 2014, č. 2, s. 31 – 56.

Jana Krejčová

Kontakt: janakrejцова.atelier@seznam.cz